

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Mizik Andrea ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Szabó Tünde ügyvéd által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2011. október 20. napján meghozott, 36.P.22.690/2010/16. számú ítélete ellen, az alperes részéről 17. és 18. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részeit nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit pedig helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 20.000 (húszezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2008. november 7-én az alperes biztosítottja által okozott közlekedési balesetben gépjárművezetőként sérült. Az alperes peren kívül 500.000 Ft erejéig rendezte a felperes nem vagyoni kárát. A felperes a további vagyoni és nem vagyoni kárának megtérítése iránt pert indított vele szemben. A per folyamán az alperes vagyoni károkra előbb 148.999 Ft-ot, és 14.793 Ft késedelmi kamatot teljesített, majd 2.500.000 Ft nem vagyoni kártérítést, a vagyoni károkra pedig 530.350 Ft-ot fizetett meg.

A felperes végleges keresete szerint - egyebek mellett - 2009. augusztus 8-tól havi 15.000 Ft, 2011. november 1-től havi 16.000 Ft összegben kérte a baleset miatt kiesett háztartási tevékenysége ellenértékének a megtérítését. Kérte továbbá az alperes marasztalását 2011. november 1-jétől havi 24.593 Ft erőmegfeszítési járadékban, valamint az ítéletig lejárt 1.140.331 Ft járadékban és középáramnyos késedelmi kamatában.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a háztartási kisegítői többletköltség indokolt havi összege a 7.500 Ft-ot nem haladja meg. Álláspontja szerint egy átlagos 60 nm-es lakás háztartási munkáinak időszükséglete legfeljebb heti 4-5 óra. Kifejtette továbbá, hogy a felperesnek orvosként a munkáját nem feltétlenül kell ereje megfeszítésével végeznie. A gyermekek belgyógyászati vizsgálata és az adminisztráció ugyanis fizikailag nem megterhelő. Ezért az erre alapított járadék elutasítását kérte. Utalt arra is, hogy jövedelempótló járadék esetén véghatáridő rögzítése szükséges.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest a már megfizetett nem vagyoni kártérítések teljesítés időpontjáig számított késedelmi kamatában marasztalta. Kötelezte továbbá a felperes lejárt járadékokat is tartalmazó, összesen 1.838.850 Ft vagyoni kárának és késedelmi kamatának a megtérítésére. A jövőre nézve véghatáridő nélkül havi 43.593 Ft járadékot állapított meg, és az alperest 200.000 Ft perköltség megfizetésére is kötelezte. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Indokolásában utalt a szakvélemény megállapításaira, melyek szerint a felperes a gyógytartam alatt minden, ezt követően pedig a nehéz háztartási munkák tekintetében szorul háztartási kisegítőre. A tanúk vallomása alapján megállapította, hogy a balesetet megelőzően a felperes maga végezte az 53 nm alapterületű lakása teljes háztartási munkáit. A takarítói szolgáltatást nyújtó gazdasági társaság becsatolt árlistáját csak összehasonlító adatként értékelte. A követelés összegének meghatározása során nem az árlista szerinti óradíjakból, hanem a bírói gyakorlatból indult ki. Álláspontja szerint a 2008-2009. években havi 60.000 Ft fedezte az ekkora alapterületű lakás háztartási munkáinak ellenértékét. Három hónapra havi 60.000 Ft-ban, az ezt követő öt hónapra havi 30.000 Ft-ban állapította meg a felperes kiesett tevékenységének ellenértékét. Ebből levonta az alperes által már teljesített 90.650 Ft-ot. A felperesnek a 2009. augusztus 8-tól kezdődően támasztott havi 15.000 Ft járadékigényét alaposnak ítélte. Az ítélethozatalig lejárt 390.000 Ft járadékkal szemben elszámolta az alperes havi 7.500 Ft-os teljesítéseit. Ennek eredményeként az alperest 195.000 Ft-ban marasztalta, a jövőre nézve pedig havi 16.000 Ft járadékot állapított meg. A becsatolt adóbevallások és társasági taggyűlési jegyzőkönyvekben foglalt jövedelmi adatok alapján a felperes ereje megfeszítésével végzett tevékenységéből eredő kárát 107.285 Ft-ban, 2009. évre 492.000 Ft-ban, a 2010. évtől pedig havi 24.593 Ft-ban állapította meg. A megállapított havi 43.593 Ft járadék összege tehát 24.593 Ft erejéig a felperes többlet erőfeszítéssel végzett munkája, 16.000 Ft erejéig a kiesett háztartási tevékenysége ellenértékét, 3.000 Ft erejéig pedig a gyógyszer- és vitamin többletköltségét tartalmazta. Az alperest terhelő perköltség összegének meghatározása során értékelte, hogy a felperes a keresetét nagyrészt az alperes a perindítását követő teljesítései miatt szállította le.

Az ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel, amelyben annak részbeni megváltoztatását és a háztartási kisegítő járadék összegének havi 10.000 Ft-ra, a lejárt járadék összegének 260.000 Ft-ra való leszállítását, továbbá a többlet erőfeszítés címén megállapított járadék véghatáridővel történő megállapítását kérte. Fellebbezésében azzal érvelt, hogy a felperes otthonának nehéz takarítási és egyéb

háztartási munkáinak időszerűségletéhez képest a megállapított járadék eltűzött. Kifejtette, önmagában az a körülmény, hogy a felperes maga végzett minden háztartási munkát, még nem teszi igényét teljes egészében megalapozottá. A közös háztartásban élő felnőtteknek ugyanis közös feladatát képezi a háztartási munkák elvégzése. Nehéz munkák pedig egyébként csak esetileg merülnek fel. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a jövőre nézve havi 1.000 Ft-tal több járadékot úgy állapított meg, hogy ennek indokát nem adta. Hivatkozott arra, hogy a rendkívüli munkateljesítményen alapuló járadék munkavégzésből származó jövedelemszerző tevékenységén alapul. Ezért indokolt a véghatáridejét a felperes tényleges munkavégzése befejeztének, azaz nyugdíjba vonulása időpontjában rögzíteni. Hivatkozott ebben a körben a Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiumának 1/2011. számon kiadott véleményére. Kifogásolta továbbá, hogy jogi képviselője munkadíjának megállapítását az elsőfokú bíróság annak ellenére mellőzte, hogy az eredeti perértékhez képest csak mintegy fele részben lett pervesztes.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Álláspontja szerint köztudomású tény, hogy ...-en takarítói munkákra 1.000-1.500 Ft-os órabérért lehet kiségitőt találni. Az elsőfokú bíróság által megállapított 15.000 Ft így hozzávetőleg havi 15 óra kiségités ellenértékét jelenti. Hangsúlyozta, hogy a járadék teljesítésének határidejét az ítélet rendelkező részében egyértelműen rögzíteni kell. A nyugdíjba vonulás pedig nem tekinthető ilyennek. A határozott rendelkezést nélkülöző ítélet viszont nem végrehajtható. Amennyiben a járadék alapjául szolgáló körülmények megváltoznak, az alperes pert indíthat a járadék leszállítása vagy megszüntetése iránt. A perköltség vonatkozásában utalt arra, hogy a végleges keresetéhez képest túlnyomó részben pernyertes lett.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a fellebbezés nem megalapozott.

A Pp. 228. § (4) bekezdése alapján fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett az elsőfokú ítéletnek az alperest 1.708.850 Ft tőkében és kamatában, valamint a nem vagyoni kártérítés után számított késedelmi kamatában, illetve havi 38.593 Ft járadékban marasztaló, továbbá a felperes 3.000.000 Ft-ot meghaladó nem vagyoni, az ítéletig lejárt járadékokat nem számítva 1.337.100 Ft vagyoni kárát, és 43.593 Ft-ot meghaladó járadék igényét elutasító rendelkezése.

A fellebbezési eljárásban már csak a felperes kiesett háztartási tevékenységének az ellenértéke, valamint az erőmegfeszítés címén megállapított járadék esetében egy véghatáridő felállításának a szükségessége volt vitás.

A fellebbezés elbírálása során abból kellett kiindulni, hogy a Ptk. a teljes kártérítés elvére helyezkedik. A Ptk. 355. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

A (3) bekezdés szerint a kártérítésként járadékot is meg lehet állapítani. Rendszerint járadékot kell megállapítani akkor, ha a kártérítés a károsultnak vagy vele szemben

tartásra jogosult hozzátartozójának tartását, illetőleg tartásának kiegészítését hivatott szolgálni.

A (4) bekezdés értelmében kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A Ptk. alapján járadék megállapítására abban az esetben van lehetőség, amennyiben olyan, időszakonként visszatérően jelentkező károkat kell megtéríteni, amelyek felmerültére a jövőben is számítani lehet. A járadék alapjául szolgáló vagyoni kár lehet a károsult elmaradt haszna, vagy az őt ért hátrány kiküszöböléséhez szükséges költsége.

A háztartási kisegítő többletköltsége olyan költség alapú igény, amely nem kizárólag abban az esetben érvényesíthető, ha a károsult fizetett kisegítőt vett igénybe. A bíróságnak ilyen esetekben a károsult családtagi minőségben végzett kiesett háztartási munkájának a térítéséről is rendelkeznie kell. A teljes kártérítés elvéből következően ugyanis nem értékelhető a károkozó javára, ha a károsult kieső tevékenységét mások látják el, illetve, ha a családtagok saját maguk nyújtanak a károsultnak ingyenes szolgáltatásokat. A háztartási munkák megítélése ugyanakkor kettős: egyrészt a károsult a baleset miatt nem tud hozzájárulni a család működéséhez a korábbival azonos mértékben, másrészt a saját ellátásával felmerülő feladatok teljesítésének egy része is másra hárul.

A felperes háztartási kisegítő iránti igényének a balesettel való ok-okozati összefüggését az orvosszakértői vélemény alátámasztotta. A tanúk igazolták, hogy a felperes a fiával él egy háztartásban, és a balesetet megelőzően a háztartási munkák túlnyomó részét maga végezte. A szakvélemény szerint a felperes a jövőben csak a nehéz háztartási munkákban, illetve a cipekedésben szorul segítségre. A tanúk vallomása megerősítette, hogy ténylegesen a vásárlás, porszívózás, illetve ablaktisztítás feladatát nem tudja önállóan ellátni. Az elsőfokú bíróság ítéletében a lakás alapterülete mellett ezeket a körülményeket helyesen értékelte.

Az ítéletábra álláspontja szerint ugyanakkor a járadék összegének a meghatározása során szükséges értékelni az elérhető piaci szolgáltatások árát is. Tényleges költségek igazolása hiányában a Pp. 206. § (3) bekezdésén alapuló bírói mérlegelés így tehető megalapozottá. Indokolt azonban az ilyen tevékenységgel üzletszerűen foglalkozó gazdasági társaság által felszámítottnál kisebb óradíjjal számolni, mert a hozzátartozók által nyújtott szolgáltatást adók, járulékok, költségek és profit sem terheli. A felperes kiesett tevékenységének jellegéhez és időigényéhez képest az elsőfokú bíróság által megállapított havi összeg mind az ítéletig lejárt, mind pedig a jövőben esedékes járadék tekintetében e további körülményeknek a mérlegelés körébe vonása esetén is megalapozott volt. Az ítéletábra annak megváltoztatására nem látott indokot.

Az ítéltábla szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy a felülbírálat Pp. 253. § (3) bekezdése szerinti korlátai folytán nem vizsgálhatta a rendkívüli munkateljesítményre alapított járadék megalapozottságát. A fellebbezés folytán kizárólag abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy indokolt-e ilyen jellegű járadék esetén véghatáridő megállapítása.

Helytállóan hivatkozott az alperes fellebbezésében arra, hogy a járadék meghatározása során csak a tényleges munkavégzéssel közvetlenül összefüggő jövedelem vehető figyelembe. A járadék megállapításához ugyanis a Ptk. 356. § (1) és (3) bekezdésében meghatározott feltételeknek együttesen kell fennállniuk. A járadék mértékét és időtartamát azonban számos körülmény befolyásolja. Ezek közül a károsult kora csupán az egyik. A járadék alapjául szolgáló - további - tényezők bizonytalanok és változók. A járadék megállapításakor csak annyi bizonyos, hogy a kár, amelynek a megtérítésére szolgál, a jövőben is rendszeresen fel fog merülni. A járadék anyagi jogi feltételeiből, és meghatározásának módjából ezért nem vonható olyan következtetés, hogy fizetése előre csak az öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig rendelkezhető el.

Az anyagi joghoz képest az eljárási szabályok határozzák meg, hogy járadék esetén annak megfizetésére a felet milyen módon kell az ítéletben kötelezni. Az eljárási szabályok a járadékra vonatkozóan a következő rendelkezéseket tartalmazzák:

A Pp. 122. § (2) bekezdése szerint tartásdíj, járadék és más időszakos szolgáltatás iránt indított perben a marasztalásra irányuló kereseti kérelem a le nem járt szolgáltatásokra is előterjeszhető.

A Pp. 217. § (7) bekezdése úgy rendelkezik, hogy le nem járt szolgáltatásokra vonatkozó marasztalás esetében [Pp. 122. § (2) bekezdése] a teljesítés napjául a lejárati napját kell meghatározni.

A Pp. 230. § (1) bekezdése pedig azt mondja ki, hogy ha az ítélet egyik felet olyan szolgáltatásra kötelezi, amely az ítélet meghozatala után jár le [Pp. 122. § (2) bekezdése] az ítélet anyagi jogereje nem gátolja, hogy a felek bármelyike keresetet indíthasson a szolgáltatás mennyiségének vagy időtartamának megváltoztatása iránt, ha azok a körülmények, amelyekre a bíróság az ítéletét alapította, utóbb lényegesen megváltoztak.

A jogszabály idézett rendelkezései szerint tehát járadékban marasztalás esetén a bíróságnak ítéletében elegendő csak a lejárati napját meghatározni. Ez azzal a nappal azonos, amelyen a járadék időszakonként esedékessé válik. Ezt meghaladóan egy időbeli korlát, különösen egy bizonytalan időpontban bekövetkező jövőbeni eseményhez kötött véghatáridő rögzítése nem indokolt. Amennyiben a járadék alapjául szolgáló tények oly módon változnak, hogy azok a járadék mennyiségére vagy időtartamára kihatnak, az alperes a Pp. 230. § (1) bekezdése alapján pert indíthat a felperessel szemben.

A perköltség Pp. 81. § (1) bekezdésén alapuló számítása során az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a felperes pernyertessége arányánál az alperes per során történt teljesítéseinek összegét. Ennek figyelembe vétele mellett a felperes nagyobb

részben pernyertes lett, ezért az ítéltábla nem látott indokot az ítélet perköltséggel kapcsolatos rendelkezésének megváltoztatására. Az előzőekben kifejtett indokok alapján pedig a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért az ítéltábla a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján marasztalta a másodfokú eljárásban pernyertes felperes perköltségében.

, 2012. május 30.

. Molnár Ambrus s. k.
a tanács elnöke

Dr. Csóka István s. k.
s. k.
előadó bíró

Dr. Lente Sándor
bíró